

در این شماره مسئله (تأمین دلیل) را برای قیمت (حقوق بزبان ساده) انتخاب نمودیم. چرا که از مراجعات بعضی مشترکین بدفتر (حقوق امروز) دریافتیم که بسیاری از آنان اساساً از این وسیله قانونی که برای حفظ دلائل و احقاق حق آنان بوجود آمده . آگاه نیستند و نمیدانند که (تأمین دلیل) یعنی چه و چگونه و در چه مواردی میتوان از آن بهره مند شد . لذا تا آنجا که ممکن بوده است آنرا بزبانی بسیار بسیار ساده تهیه نمودیم تا همگان را بکار آید .

«حقوق امروز»

تأمین دلیل

«تأمین دلیل» یعنی چه؟ و بچه کار میآید؟

در چه مواقعی میتوان «تأمین دلیل» کرد؟

دادخواست «تأمین دلیل»، را چگونه تنظیم کنیم و چه بنویسیم؟

برای «تأمین دلیل» به کدام دادگاه مراجعه کنیم؟

تأمین دلیل :

تاکنون جمله «تأمین دلیل» زیاد بگوشتان خورده است. شاید بارها دیده باشید ماموری از طرف دادگاه با اتفاق یک یا چند نفر در گوشه ای از خیابان مشغول تحقیق در اطراف موضوعی هستند یا در حال نوشتن صورتجلسه هستند و شما پرسیده اید چکار میکنند . جواب داده اند «تأمین دلیل» می کنند . چون این مسئله در امور حقوقی بسیار مهم و دانستن آن در بعضی مواقع فوق العاده ضروری است لازم دانستیم خوانندگان «حقوق امروز» را باین مسئله آشنا کنیم :

«تأمین دلیل» یعنی چه و منظور از آن چیست ؟

تأمین دلیل یعنی حفظ و تهیه کردن بادر جای امن گذاشتن دلیل. منظور از **تأمین دلیل** این است که مثلاً شما دلائل و مدارکی دارید که در حال از بین رفتن است یا ممکن است از بین برود و فعلاً هم برای طرح دعوی یا استفاده از این دلائل آماده نمی باشید و منظورتان این است که این دلائل فعلاً در جای امنی محفوظ بماند در اینصورت بهترین راه اینست که «تأمین دلیل» کنید. برای اینکه بدانید «تأمین دلیل» چه موقع لازم است مثالهای جندی برای شما می زنیم :

مثال اول : بر یک شخصی حقی دارید مثلاً ساعت خود را نزد او امانت گذارده و رسید

نگرفته اید و اشخاصی از وجود این حق مطمئن ولی شما احتمال میدهید در موقع مطالبه این حق یا طرح دعوی، باین اشخاص یعنی مطمئین از موضوع، دسترسی پیدا نکنید یا نتوانید، به موقع از اطلاعات آنها استفاده کنید (مثلاً این اشخاص در آن موقع بمسافرت رفته یا محل اقامت خود را تغییر داده باشند یا احیاناً طرف شما آنها را فریب دهد و از شهادت دادن منصرف نماید . الخ)

مثال دوم : اتومبیلی با اتومبیل شما تصادم و خسارت وارد کرده است. طرف شما حاضر

به پرداخت خسارت نیست. در این موقع میخواهید که خسارات وارده به اتومبیل شما از طریق رسمی

«برآورد» شود تا اگر خواستید از طریق شکایت، خسارت را وصول کنید در موقع محاکمه، خسارت وارده بر شما معلوم باشد (این نکته را متوجه باشید که در مورد تصادف اتومبیل در صورتیکه مقصر حاضر به پرداخت خسارت وارده بانومبیل شما نشود ناچارید دعوی حقوقی اقامه کنید «قبلا فرق دعوی حقوقی و شکایت، جزائی را گفته‌ایم» و در اینصورت احتمال دارد نظریه متخصص شهربانی که معمولا در مورد تصادفات اظهار نظر فرمی میکنند بعلمت اینکه کارشناس رسمی دادگستری «در رشته برآورد خسارت» نمیباشند مورد ایراد طرف واقع و دادگاه هم این نظریه را کافی نداند - آنوقت بانبودن دلیل بر میزان خسارت وارده - کار محاکمه شما مشکل میشود و حتی شاید به نتیجه مطلوب نرسد - چرا که هنگام محاکمه، دیگر ماشین شما تعمیر شده و آثار خسارت واضح نیست تا میزان آن به سادگی برآورد شود الخ.)

مثال سوم: شخصی با اتومبیل یا وسیله دیگری بطور غیر عمد «در» ویتترین مغازه شما را شکسته است. اگر شما دست از کار و کاسبی کشیده و مغازه را بهمین حال گذارده و همان ساعت بدادگاه شکایت کنید و منتظر باشید دادگاه حکم صادر کند و طرف شما را به ترمیم و تعمیر «در» و ویتترین مغازه محکوم نماید. این انتظاری است بی جا؛ زیرا اولاً دادگاه بدون رسیدگی کامل و باین سرعت نمی تواند حکم صادر نماید. ثانياً در مدت رسیدگی دادگاه چنانچه مغازه شما بحال خراب و تعطیل بماند شما زیان اضافی وارد می آید. مثلا بعلمت آماده نبودن مغازه و وسائل کار، مشتریان خود را از دست میدهند. ثالثاً در موقع رسیدگی دادگاه بعلمت نداشتن دلیل محکمه پسند و گذشت زمان، اثبات قضیه و برآورد خسارت برای شما و دادگاه مشکل خواهد بود.

مثال چهارم: از یک تاجر یا شرکت تجارتي بموجب دفاتر حسابه طلبی دارید و احتمال میدهید این تاجر در صدد از بین بردن یا مخدوش نمودن دفاتر و یا حساب سازی باشد و می خواهید قبل از عملی شدن نقشه آن تاجر یا شرکت، دلائل حقایق شما محفوظ بماند و امثال آنها. در کلیه این موارد بهترین راه محفوظ داشتن دلیل از طریق «تامین دلیل» میباشد. مثلاً در مورد مثال سوم یعنی خرابی مغازه می توانید قبل از طرح دعوی و شکایت با تقدیم دادخواست «تامین دلیل» از دادگاه بخواهید که فوری ماموری بفرستد تا اولاً از نزدیک خرابی مغازه را مشاهده و تازگی عمل و اینکه بچه وسیله و از طرف چه شخصی این خرابی ایجاد شده و همچنین اطلاعات مطمئن محلی را در صورت مجلس «تامین دلیل» منمکس نماید و ثانياً بوسیله کارشناس رسمی میزان خسارت وارده و مخارجیکه برای تعمیر مغازه لازم است برآورد و نظریه کارشناس را در صورت مجلس قید نماید. این صورت مجلس در پرونده امر در بسایگانی دادگاه بخش محل ضبط و نگاهداری میشود و هر وقت شما بخواهید میخوانید از آن استفاده نمائید. در این صورت شما میتوانید قبل از طرح دعوی مغازه را تعمیر نموده و بعداً هر وقت بخواهید با استفاده از صورت مجلس «تامین دلیل»، علیه شخصی که به مغازه شما خسارت وارد آورده شکایت کنید و مخارجیکه برای اصلاح خسارت وارده طبق نظریه کارشناس لازم بوده از او بگیریید.

درخواست «تامین دلیل» چه موقع باید داده شود؟ همانطوریکه در بالا برایتان شرح دادیم معمولاً دادخواست «تامین دلیل» قبل از طرح دعوی و بمنظور حفظ دلائل موجود داده میشود ولی ممکن است در ضمن دادرسی و رسیدگی بدعوائی احتیاج بدادخواست تامین دلیل پیدا شود مثلاً شخصی خانه شما را اجاره کرده و اجاره بها را نپرداخته است شما برای گرفتن اجاره بها علیه او طرح دعوی کرده و یکی از دلائل خود را معاینه محل از طرف مراجع قانونی قرار داده اید یعنی خواسته اید که قاضی دادگاه بپاید و از نزدیک ببیند که مستاجر هنوز در منزل شما سکونت دارد ولی مستاجر برای اینکه این دلیل شمارا بی اثر کند میخواهد قبل از موعد اجرای قرار، یعنی روزیکه قاضی دادگاه باید به محل بپاید خانه را تخلیه می کند. شما در روز تخلیه خبردار میشوید فوراً دادخواست تامین دلیل بدادگاه تقدیم و تقاضا می کنید همان روز بمحل مورد اجاره بپایند و جریان تخلیه منزل شمارا صورت مجلس کنند. پس از تنظیم صورت مجلس «تامین دلیل»، رونوشت مصدق از آن تهیه و ضمیمه پرونده اصلی دعوا، یعنی «دعوی مطالبه مال الاجاره» می کنید و با

این ترتیب جلوی سوء نیت و نقشه مستاجر را گرفته‌اید .

در دادخواست «تامین دلیل» چه نکاتی باید قید شود ؟ دادخواست تامین دلیل مثل سایر

دادخواست‌ها بایستی روی فرم‌چاپی دادخواست‌های معمولی «بدوی» و بعداً طرف‌های تامین دلیل به‌علاوه يك نسخه باشد. باین توضیح که درستون «خواهان» مشخصات و نشانی شاکی و درستون «خوانده» مشخصات و نشانی طرف . و درستون «خواسته» جمله «تامین دلیل» را می‌نویسید و در متن دادخواست . با ذکر مقدمه، علت تقدیم دادخواست و منظور از آن را نوشته و از دادگاه درخواست جمع‌آوری و تامین دلیل موجود را می‌نمائید .

فرض میکنیم برای همان مثال سوم در مورد خسارت وارده بمغازه شما پس اثر سانحه اتموبیل ، میخواهید دادخواست تامین دلیل بدهید . پس از آنکه مشخصات خود و شخصی را که از او شکایت دارید درستون «خواهان» و «خوانده» نوشتید باید موضوع دادخواست را در متن ورقه دادخواست بنحوی که در نمونه چاپی زیر ملاحظه میکنید بنویسید :

تاریخ ..... ماه ۱۳۳

جزوه دان .....

شماره کتاب ثبت .....

پرونده .....

برگ دادخواست بدادگاه بخش .....

متداعیین	نام	نام خانوادہ	پدر	شغل	محل اقامت
خواهان	(در این قسمت نام و نام خانوادگی و پدر و شغل و محل اقامت کسیکه میخواهد «تامین دلیل» کند نوشته میشود)				
خوانده	(در اینجا نام و نام خانوادگی و پدر و شغل و محل اقامت کسیکه دلائل نزد او میباشد یا علیه او است نوشته میشود)				
وکیل یا قیم یا ولی	(در این قسمت نام وکیل اقدام‌کننده مشخصات وکیل نوشته میشود)				
بهای خواسته	در اینجا فقط بنویسید «تامین دلیل»				
(موجبات مطالبه و شرح دادخواست و ذکر تمام ادله مثبتة دعوی باقید انحصار)					

در تاریخ ..... ساعت ..... آقای ..... با اتموبیل شماره ..... از خیابان عبور میکرد، بعلم سرعت زیاد از خط سیر اصلی منحرف و پس از عبور از پیاده رو با اتموبیل وارد مغازه خرازی فروشی شماره ..... متعلق با اینجانب گردید و بعد در ویتترین و اشیاء داخل ویتترین خرازی وارد کرده و هم‌اکنون اتموبیل در داخل مغازه است. چون اینجانب ناچارم فوراً مغازه را تمییر و بحالت اول برگردانم و مجدداً به‌کسب و کار مشغول شوم و چون با این اقدامات (یعنی اصلاح خرابیها و خسارات وارده) اثبات مسؤلیت و تعهد را ننده و صاحب ماشین مشکل و برآورد میزان خسارت تقریباً محال خواهد شد لهذا از دادگاه تقاضا دارم مقرر فرمایند همین امروز با انتخاب يك کارشناس ساختمان و يك کارشناس ارزیابی اشیاء خرازی، جریان واقعه را ضمن کسب اطلاعات مطلعین و برآورد میزان خسارات وارده بر اساس نظریه کارشناسان در محل، صورت مجلس و دلائل مربوطه را تامین نمایند.

محل ارجاع

دادخواست تأمین دلیل را بچه دادگاهی باید داد؟ مرجع رسیدگی به دادخواست تأمین

دلیل، دادگاه بخش محل است یعنی پس از تهیه دادخواست بشرح فوق، بالای آنرا به عنوان دادگاه بخش محل بنویسید و آنرا در پوشه ای بگذارید و به الحاق ۵۰ ریال تمبیر (۱) به دفتر دادگاه بخش محل تسلیم نمائید. اگر دادخواست شما مثل مورد فوق فوری بود یا اینکه تعیین نام و نشانی طرف برای شما غیر ممکن باشد (مثل اینکه اصولاً طرف خود را شناسید) در این دو مورد دادگاه بدون احضار طرف «تأمین دلیل» میکند - این نکته را هم بدانید که گاهی تقاضای «تأمین دلیل» ممکن است شفاهی و بدون تقدیم دادخواست باشد و آن در موردی است که دعوی شما در دادگاه بخش جریان داشته باشد و در ضمن دادرسی از دادگاه تقاضا کنید که برای موضوعی که مورد نظر شما است تأمین دلیل شود. در این صورت بدون تقدیم دادخواست جداگانه دادگاه و تقاضای شما ترتیب اثر خواهد داد.

چه کسی صلاحیت تأمین دلیل دارد؟ دادگاه اختیار دارد تأمین دلیل را بعهده دادرس

علی‌البدل دادگاه یا مدیر دفتر بگذارد ولی برای این کار معمولاً مدیر دفترها مامور می‌شوند.

۱- تا چند ماه قبل هزینه تمبیر دادخواست «تأمین دلیل» ده ریال بود ولی اخیراً بموجب دستور اداری وزارت دادگستری به دائرہ تمبیر فروشی و دفاتر دادگاهها مستنداً به تصویب نامه دولت، هزینه تمبیر «تأمین دلیل» راهه پنجاه ریال افزایش داده‌اند.

«حقوق امروز»

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله علمی حقوق

شخصی «تبری» داشت و هر شب در مخزن نهادی و «در»

محکم بیستی.

زنش پرسید: «تبری» چرا در مخزن مینهی؟

گفت: تا «گربه» نبرد!

گفت: گربه تبرچه میکند؟

گفت: ابله زنی بوده‌ای، تکه گوشتی که چیزی نمی‌آرد،

«میبرد!»، تبری که بدهه دینار خریده‌ام رها خواهد کرد!